

Mattilsynet  
Postmottak@mattilsynet.no

Vår dato 11.02.2019  
Deres dato 14.12.2018  
Vår referanse  
Deres referanse 2018/281013

## Hørings svar – Forslag til endringer i krav til transport av fisk knyttet til PD

Det vises til Mattilsynets brev av 14. desember 2018 angående høring av forslag til endringer i krav til transport av fisk knyttet til PD. Frist for levering av innspill til høringsforslaget er 11. februar 2019.

### OPPSUMMERING

Sjømat Norge mener at høringsforslaget må trekkes og gjennomgås på nytt. Dette begrunnes blant annet med følgende:

- 1 Sjømat Norge mener at Mattilsynet legger for stor vekt på funnene i enkelt publikasjon<sup>1</sup>, uten samtidig å drøfte begrensningene identifisert i publikasjonen og hvilke konsekvenser det måtte ha for de konklusjoner Mattilsynet trekker, og for forslaget som sendes på høring.
- 2 Sjømat Norge mener videre at Utredningsinstruksens<sup>2</sup> bestemmelser ikke er fulgt i tilstrekkelig grad til at høringsforslaget, uavhengig av eventuelle endringer som følger av høringsprosessen kan vedtas som forskrift.

Sjømat Norge er usikker på om Mattilsynet tar våre innvendinger ovenfor til følge. Vi finner det derfor nødvendig å gi enkelte kommentarer til forslaget som høres. Kommentarene er gitt nedenfor under kapitelet *Spesielle kommentarer til høringsforslaget*.

Sjømat Norge mener det er uheldig at Mattilsynet ikke koordinerer høringer som omhandler samme tema. I løpet av kort tid vil det være tre høringer som alle omhandler håndtering av PD. Disse kunne med fordel vært hørt sammen. Slik dette nå gjennomføres bidrar det til en manglende helhetlig tilnærming til håndteringen av utfordringene knyttet til PD. Forvaltningsplanen som ennå ikke er hørt, ble fra Nærings- og fiskeridepartementet kunngjort at skulle tre i kraft for over ett år siden. Manglende konsekvensutredninger og svake risikovurderinger bidrar i vesentlig grad til et fragmentert regelverk og lite helhetlig håndtering av en sykdom med vesentlige kostnader for havbruksnæringen.

I tillegg til Sjømat Norge sitt hørings svar vises det til flere av medlemmene i Sjømat Norge sine egne hørings svar med gode eksempler som underbygger innholdet i vårt hørings svar.

### GENERELLE KOMMENTARER

I bakgrunnen for høringsforslaget viser Mattilsynet til Veterinærinstituttets konklusjon på en faglig vurdering av begrunnelsen for testing av rensefisk for PD-virus. Her konkluderer

<sup>1</sup> Amirpour Haredasht, S., Preventive Veterinary Medicine (2018), <https://doi.org/10.1016/j.prevetmed.2018.05.019>

<sup>2</sup> FOR-2016-02-19-184 Instruks om utredning av statlige tiltak (utredningsinstruksen)

Veterinærinstituttet med at «Det er ikke noe som tilsier at testing av rensefisk for SAV før flytting gir noen nyttig informasjon om risikoen for spredning av SAV ved flytting av fisken. Smittestatus i området der fisken flyttes fra er det som avgjør risikoen for smittespredning. Konsekvensen av smittespredning avgjøres av smittestatus i området der fisken flyttes til. Smittestatus i et område bør vurderes ut ifra resultatene av den månedlige screeningen for SAV i lokaliteter med mottakelige arter og mulig risikoaktivitet i området.».

Denne konklusjonen har bidratt til at Mattilsynet nå nettopp har avsluttet en høring hvor kravet om rutinemessig testing av rensefisk mot SAV foreslås opphevet. I det siste høringsbrevet for det herværende forslaget konkluderer Mattilsynet dermed med at «Dette gir imidlertid behov for nye regler om flytting og transport av rensefisk.». I det vesentlige ser det ut til at Mattilsynet her støtter seg på én vitenskapelig artikkel (fotnote 1) som grunnlag for høringsforslaget. Mattilsynet peker spesielt på høyrisiko båtbevegelser og sannsynligheten for smittespredning. Det unnlates imidlertid å vurdere betydningen av de parametere som undersøkelsen ikke har tatt hensyn til. I artikkelen er det presisert at det i forhold til avstand mellom lokaliteter ikke er tatt hensyn til strømforhold, kun avstand i meter. Infeksjonsdata, bortsett fra «active/passive status», ble ikke vurdert. Kildematerialet som lå til grunn for studiet (data fra 2016) inneholdt heller ikke informasjon om formålet med båtbevegelsene, om det ble transportert fisk eller ikke, om transporten var lukket eller åpen, eller om det var tatt andre biosikkerhetshensyn som i praksis kan tegne et annet virkelighetsbilde. Også andre forhold som for eksempel årstidsvariasjoner og lokalitetsstørrelse er ikke hensyntatt eller vurdert betydningen av.

Rapporten konkluderer faktisk med at «selv om studiet foreslår brønnbåttrafikkens betydning for overføring av smitte, er det vanskelig å identifisere en spesifikk overføringsmekanisme.».

I høringsbrevet skriver Mattilsynet at «Resultatene tyder på at både næringsaktørene og myndighetene har undervurdert betydningen av brønnbåtbevegelser som risikofaktor for spredning av PD.». I hvilken grad myndighetene har undervurdert betydningen av brønnbåtbevegelsene skal ikke Sjømat Norge ha noen formening om, men havbruksnæringen har hele tiden hatt et fokus på båttrafikkens betydning for smittespredning. Det som har vært og som det ser ut til vil være et tema også fremover, er hvilke biosikkerhetstiltak i form av for eksempel vask, desinfeksjon og karantene som er tilstrekkelig til å redusere sannsynligheten for smitteoverføring til et akseptabelt nivå. Disse biosikkerhetstiltakene må selvsagt settes i sammenheng med blant annet kjent smittestatus for den aktuelle fisken og for området den befinner seg i tillegg til andre aktuelle smittebegrensende tiltak. Sjømat Norge mener at en bedre risikovurdering burde ligget til grunn for de foreslåtte tiltakene knyttet til transport av (rense)fisk for å bidra til proporsjonalitet i tiltakene. En bedre konsekvensutredning ville ha gjort slik kunnskap tilgjengelig.

Videre når det gjelder konsekvensutredningen skriver Mattilsynet i høringsbrevet at; «Vi har ikke en tilstrekkelig oversikt over dagens omsetnings- og flyttemønster for rensefisk til å kunne forutsi hvor store konsekvenser forslaget vil få for flytting og transport av rensefisk. Vi ber derfor spesielt om høringsinstansenes innspill og synspunkter på dette.».

Under henvisning til Utredningsinstruksens punkt 1-3, punkt 2-1 og punkt 2-2 mener Sjømat Norge at høringsforslaget ikke er tilstrekkelig utredet til at det kan høres.

Sjømat Norge viser også til veilederen til utredningsinstruksen<sup>3</sup>, punkt 2.1.3 om evaluering. Det er en konstant og vesentlig mangel ved alle Mattilsynets høringer at det i konsekvensutredningene ikke er tatt inn noe om når og hvordan et tiltak bør evalueres. Over år har havbruksnæringen blitt pålagt en rekke tiltak og krav uten at noen av disse har blitt evaluert på en forsvarlig måte. Eksempler er blant annet en rekke av påleggene knyttet til håndtering av lakselus og kravet om screening mot PD. Sjømat Norge mener derfor at en grundigere konsekvensutredning må følge høringsutkastet slik at det blir tydelig for de som berøres av tiltakene og forpliktende overfor Mattilsynet å evaluere de tiltak som havbruksnæringen pålegges.

## **SPEIELLE KOMMENTARER TIL HØRINGSFORSLAGET**

### **Transportforskriftens § 20a**

Sjømat Norge mener at dersom den foreslåtte endringen tas inn i forskriften nødvendiggjør det en definisjon av hva som menes med «håndtering [...] innen PD-sonen.

Sjømat Norge mener også at endringene foreslått i transportforskriftens § 20 a, første og tredje ledd ser ut til å ramme prosessbåter uten at det fremgår i høringsbrevet om dette er reflektert over. Med de prosesseringsrutiner, og ikke minst rengjøringsrutiner som er etablert for slike båter, er disse et positivt bidrag både for fiskevelferden og for å begrense spredning av PD. Det siste er også referert til i Haredasht (fotnote 1). Sjømat Norge anmoder Mattilsynet om å utrede bedre hvordan prosessbåter bør omfattes av transportforskriften generelt og de foreslåtte endringene spesielt, før høringsforslaget eventuelt blir vedtatt.

Mattilsynet skriver også at «Mindre aktører som baserer driften på at fisken skal slaktes lokalt vil trolig ikke bli berørt av forslaget.». Sjømat Norge har medlemmer også syd for utbredelsen av SAV 3. I dette området er flere aktører som ikke har annet alternativ enn å transportere fisken inn i et PD-område for slakting. Transport inn i dette området har vært gjennomført i en årrekke uten at det er påvist spredning av PD sørover. Det kan være flere årsaker til dette, men den risikovurderingen som Mattilsynet viser til, ser ikke ut til å kunne ha vurdert denne situasjonen. For enkeltaktører kan kravet som nå er på høring, dersom det innføres, innebære en ekstra kostnad i størrelsesorden 10 millioner kroner per år.

For enkelte aktører som er avhengig av transport av slaktefisk over Buholmråsa kan en innføring av høringsforslaget innebære en økning på ca. tre måneder i tiden det tar å tømme et område med for eksempel to millioner fisk. I tillegg til store kapasitetsutfordringer både på transport og lokaliteter, vil dette innebære vesentlige økninger i kostnadene.

I tillegg er det nå en ny PD-situasjon på Nordmøre, hvor det ikke er avklart hva Mattilsynet beslutter å gjøre. Innføres høringsforslaget kan det ikke utelukkes vesentlig større kapasitetsutfordringer enn de som er beskrevet ovenfor.

Videre anmoder Sjømat Norge Mattilsynet om å vurdere lossing uten inntak av ubehandlet vann/uten vannbytte eller ved at inntaksvannet behandles, som å tilsvare en situasjon hvor fisk settes ut på en brakklagt lokalitet. Slik Sjømat Norge vurderer forslaget og høringsbrevet ser det ikke ut til at denne situasjonen har blitt vurdert.

---

<sup>3</sup> Veileder til instruks utredningsinstruksen – instruks om utredning av statlige tiltak, Direktoratet for økonomistyring (2018).

Blant annet i lys av de eksemplene Sjømat Norge har gitt ovenfor ser det ut til at tilstrekkelige kost-nyttevurderinger av forslaget ikke har blitt gjennomført. Sjømat Norge mener derfor det vil være uforsvarlig at høringsforslaget gjennomføres, og ber derfor Mattilsynet om å gjennomføre tilstrekkelige risikovurderinger og konsekvensutredninger før eventuell ny høring.

I høringsbrevet skriver Mattilsynet at kippkjøring med slaktefisk fra anlegg utenfor en PD-sone til slakterier innenfor PD-sonen «fører til en for stor risiko for spredning av PD ut av PD-sonen». Sjømat Norge er enig i at det i utgangspunktet kan være en økt *sannsynlighet* for at slik transport kan spre PD ut av sonen. Slik det fremstilles i høringsbrevet ser det imidlertid ut til at det ikke ligger noe risikovurdering til grunn for Mattilsynets mening. For å vurdere om det foreslåtte tiltaket har tilstrekkelig effekt i forhold til merkostnaden inkludert hensyntatt eventuelle risikoreducerende tiltak mener Sjømat Norge at Mattilsynet må vise til grunnlaget for tilsynets mening. Ett eksempel kan være området syd for PD-sonen på Vestlandet, som vist til ovenfor.

Videre skriver Mattilsynet at det legger til grunn at 48 timers karantene etter gjennomført rengjøring og desinfeksjon vi redusere smitterisikoen. «Hvor mye risikoen reduseres, er imidlertid ukjent.». slik Mattilsynet legger frem dette mener Sjømat Norge at effekten av tiltaket ikke er tilstrekkelig dokumentert gjennom en risikovurdering og kost-nyttevurdering til at havbruksnæringen kan pålegges tiltaket. Sjømat Norge mener derfor at det må fremskaffes en nødvendig oversikt over ulike transportregimer og hvilke risikoreducerende tiltak som kan iverksettes for de ulike transporter og effekten av slike tiltak. Det vil kunne gi en mer målrettet og effektiv reduksjon i sannsynligheten for at ulike transporter kan spre PD-smitte.

Flere steder skriver Mattilsynet at det mener at smitterisikoen er akseptabel uten å vise nærmere til hva som er grunnlaget for en slik konklusjon eller angi nærmere hva tilsynet oppfatter som «akseptabel». Mattilsynet skriver også at «Sannsynligheten for at anlegg innenfor PD-sonen er smittet med PD øker jo lengre tid fisken har stått i sjøen, selv om anlegget ikke har fått påvist PD.». Samtidig viser Mattilsynet til VI sin vitenskapelige publikasjon og at spredning i vannmassene i en avstand på 5 km har en sannsynlighet på 0,13. Det vitenskapelige grunnlaget for Mattilsynets vurderinger og konklusjoner er derfor utfordrende å følge.

Avslutningsvis under kapittel 2.1 i høringsbrevet foreslår Mattilsynet at ordet «levende» fjernes fra § 20 a første ledd, uten at det er vist nærmere til noen vitenskapelig referanse eller begrunnelse.

Med hilsen



Ketil Rykhus  
Sjømat Norge